

Klima- og miljødepartementet

Strategi

Klima- og miljødepartementets kunnskapsstrategi 2017-2020

FOTO: NORSK POLARINSTITUTT

Innhold

1 KUNNSKAP FOR Å LØSE KLIMA- OG MILJØUTFORDRINGENE	5
2 KLDS SEKTOROVERGRIPENDE ARBEID FOR KUNNSKAP OM KLIMA OG MILJØ	6
3 KLDS SEKTORANSVAR FOR KUNNSKAP OM KLIMA OG MILJØ	8
3.1 Oversikt over sektorens behov	9
3.2 Systematisk vurdere forskning og annen kunnskapsinnhenting som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål	9
3.3 Bidra til kunnskap og kompetanseoppbygging for sektoren	9
3.4 Sørge for forskning og annen kunnskapsinnhenting for politikkutforming og forvaltning	11
3.5 Legge til rette for høy kvalitet og relevans i forskningen i sektoren	12
3.6 Være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering	12
3.7 Samarbeid med andre departementer	13
3.8 Følge opp internasjonalt forsknings- og kunnskapssamarbeid innenfor sektoren	13

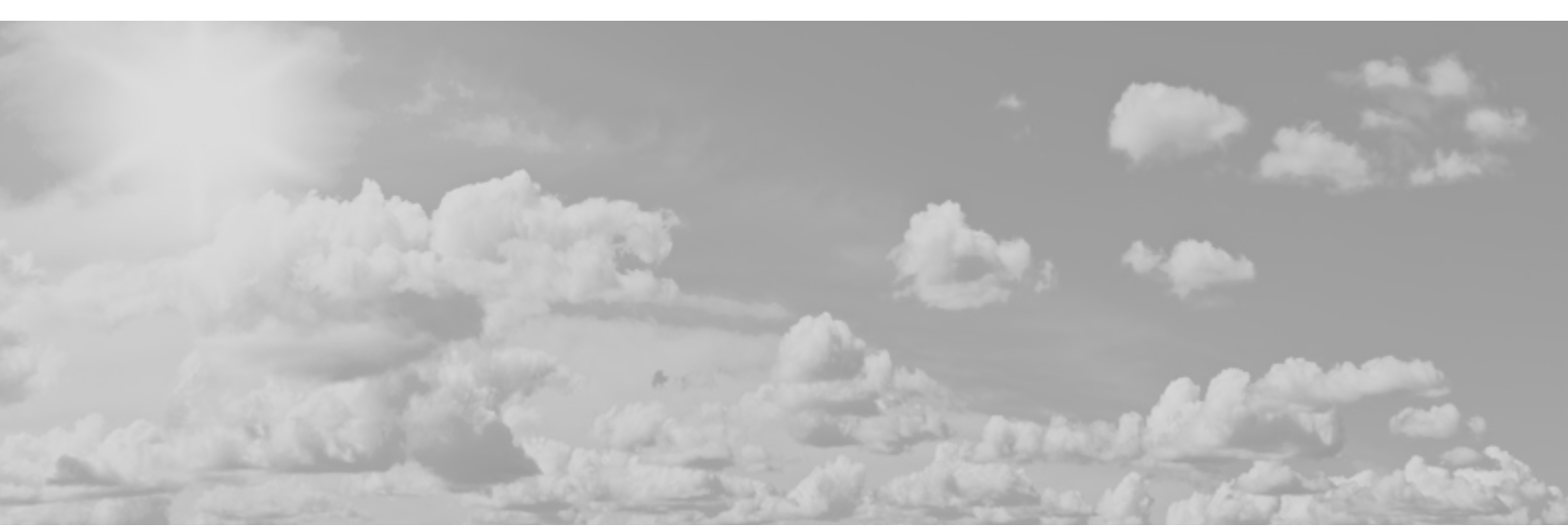

FOTO: MONICA KLEFFELGÅRD HARTVIKSEN

FOTO: ØYVIND ANDREASSEN

1 Kunnskap for å løse klima- og miljøutfordringene

For å løse klima- og miljøutfordringene kreves god og tverrfaglig kunnskap som har høy legitimitet hos beslutningstakere. En kunnskapsbasert klima- og miljøpolitikk gir grunnlag for god forvaltning og valg av virkemidler for å nå nasjonale klima- og miljømål. Grunnlovens § 112 og miljøinformasjonsloven pålegger både myndigheter og virksomheter å ha og gjøre tilgjengelig kunnskap om miljøforhold. Dette utgjør en viktig ramme for Klima- og miljødepartementets (KLDs) ansvar for sektorovergripende samordning for klima- og miljøkunnskapen i det norske samfunnet. Kunnskapsstrategien legger føringer for arbeidet med å utvikle og formidle slik kunnskap.

Kunnskapsstrategien handler både om hvordan vi skal sørge for å få innhentet den kunnskapen som samfunnet trenger for å løse klima- og miljøutfordringene, og legge til rette for at kunnskapen sammenstilles og formidles slik at den kan tas i bruk i samfunnet.

FOTO: HAKON MOSVOLD LARSEN, NTB SCANPIX

2 KLDs sektorovergripende arbeid for kunnskap om klima og miljø

KLD har et *sektorovergripende ansvar for klima og miljø*. Dette ansvaret innebærer å samordne politikk, tiltak og forvaltning for å ivareta klima og miljø på tvers av sektorer. De andre departementene har på sin side et sektoransvar som også innebærer å ivareta klima- og miljøhensyn i egen sektor.

KLD skal sørge for at det foreligger et helhetlig kunnskapsgrunnlag på klima- og miljøområdet. Dette ansvaret innebærer å ha en samlet oversikt over kunnskapsstatus innen klima og miljø i det norske samfunnet, og peke på hva som er prioriterte kunnskapsbehov. Videre innebærer det å ta ansvaret for å koordinere kunnskapsinnhenting i samarbeid med andre departementer. Alle departementene har ansvar for å fremskaffe kunnskap om påvirkning av klima og miljø fra aktivitet i egen sektor. KLD har et ansvar for å ha kunnskap om miljøtilstanden og kunnskap om samlet effekt av tiltak i ulike sektorer.

KLD har det nasjonale ansvaret for arbeidet med miljødata. Dette innebærer å koordinere arbeidet på tvers av sektorene for å sikre helhetlige nasjonale løsninger som bidrar til enhetlig internasjonal rapportering. Dette innebærer også å sørge for en dataflyt der åpenhet og hensynet til brukerne står sentralt. Norge er pålagt en omfattende rapportering av miljødata internasjonalt. Slike data skal være autoriserte og kvalitetssikret. KLD skal være pådriver for å etablere bedre systemer for formidling av samlet kunnskapsstatus på klima- og miljøområdet til samfunnet.

Det er ikke alltid mulig å definere klare grenser mellom KLD og andre departementers ansvar for å fremskaffe og tilgjengeliggjøre kunnskap. Det er behov for et nærmere samarbeid mellom departementene for å sikre et tilstrekkelig helhetlig kunnskapsgrunnlag på klima- og miljøområdet. KLD skal ta et tydeligere sektorovergripende ansvar og ta initiativ til et bredt samarbeid. KLD vil klargjøre eget kjerneansvar og forventninger til andre departementer på ulike fagområder.

I det videre arbeidet skal KLD:

- Tydeliggjøre sitt samordningsansvar i utvikling av et helhetlig kunnskapsgrunnlag
 - » Tydelig formidle samfunnets samlede behov for kunnskap om klima og miljø
 - » Videreutvikle samarbeid med andre sektorer, herunder om deres sektoransvar for klima- og miljøkunnskap
 - » Utvikle kunnskap som grunnlag for helhetlig virkemiddelbruk og forvaltning på tvers av sektorene
- Være pådriver for å etablere bedre systemer for formidling av samlet kunnskapsstatus på klima- og miljøområdet til samfunnet med sikte på
 - » God formidling og informasjon om miljøtilstand og miljødata for øvrig
 - » God formidling av status for måloppnåelse for nasjonale mål
 - » Synteser av forskningsresultater
- Forbedre arbeidet med miljødata.

KLDs ansvar: Kunnskap om miljøtilstand Oversikt over status og kunnskapsbehov Kunnskap om tiltak og virkemidler på tvers av sektorer		
Alle sektorer: Kunnskap om egen miljøpåvirkning	Alle sektorer: Kunnskap om egne tiltak og virkemidler for å nå nasjonale mål	Alle sektorer: Data og kunnskap formidles og gjøres offentlig tilgjengelig i databaser mv.

FOTO: ELISABET HAVERAEN

FOTO: ØVIND ANDREASSEN

3 KLDs sektoransvar for kunnskap om klima og miljø

Som andre departementer har KLD et ansvar for å innhente nødvendig kunnskap innen eget ansvarsområde. Dette ivaretas gjennom innhenting, forvaltning og formidling av egen kunnskap. KLD har også ansvar for finansiering av sentrale kompetansemiljøer i miljøinstituttene og finansiering av forskning og utredning. KLDs kunnskapsbehov omfatter blant annet følgende kunnskapstyper:

- Utvikling av grunnleggende kunnskap som krever langsiktig forskning, både anvendt forskning og grunnforskning
- Kunnskap om status for miljøet og utviklingstrender som krever kontinuerlig overvåking, samt en god formidling av status og trender
- Stedfestet miljøinformasjon som krever innhenting gjennom kartlegging, samt gode kartdatabaser der denne kunnskapen kan gjøres åpent tilgjengelig
- Risikovurderinger, ekspertvurderinger og synteser innenfor nærmere angitte miljøtemaer, både nasjonalt og internasjonalt
- Kunnskap som underlag for beslutninger som krever utredninger av kortsiktig karakter, og som bygger på eksisterende kunnskap
- Kunnskap som underlag for politikkutforming, blant annet stortingsmeldinger og proposisjoner
- Kunnskap for departementets arbeid knyttet til internasjonale avtaler og konvensjoner (og som krever dokumentasjon av fakta).

KLDs skal ivareta sitt sektoransvar for kunnskapsinnhenting på en god måte, og i tråd med blant annet Kunnskapsdepartementets veileder for sektoransvaret for forskning¹. KLDs kunnskapsstrategi skal sikre en tydelige og strategisk styring av kunnskapsarbeidet. Dette skal framgå i sentrale styringsdokumenter til underliggende etater. Under følger en nærmere omtale av hvordan KLD skal følge opp sitt sektoransvar for kunnskapsinnhenting.

¹ Kunnskapsdepartementet (2017) Veileder for sektoransvaret for forskning.

3.1 Oversikt over sektorens behov

KLDs kunnskapsbehov fremkommer av dokumentet «KLDs prioriterte forskningsbehov 2016-2021».² Dokumentet gir en overordnet og helhetlig oversikt over prioriterte forskningsrelaterte kunnskapsbehov på klima- og miljøområdet. KLD skal gjøre grundige vurderinger av bevilgninger til forskning og overvåking for å sikre klare prioriteringer.

Departementet vil også prioritere å få en mer samlet oversikt over det totale kunnskapsbehovet ut over forskningsbehovet.

3.2 Systematisk vurdere forskning og annen kunnskapsinnhenting som virkemiddel for å nå sektorpolitiske mål

KLD har en lang tradisjon for en kunnskapsbasert forvaltning. KLD vil etablere rutiner som sikrer en systematisk vurdering av når det er behov for utredninger og når det er behov for mer langsiktig kunnskapsproduksjon gjennom forskning. Videre vil KLD vurdere om midlene til hhv. forskning og overvåking brukes til å dekke de høyest prioriterte kunnskapsbehovene, eller om det er behov for omprioriteringer. Det vil bli lagt vekt på å identifisere områder som er særskilt avhengig av *kunnskap* for at nasjonale mål skal kunne nås.

3.3 Bidra til kunnskap og kompetanseoppbygging for sektoren

KLD sørger for kunnskap og kompetansebygging primært ved:

- finansiering av forskning gjennom Forskningsrådet
- finansiering av instituttsektoren, og
- direktefinansiering av forskning, overvåking, kartlegging og annen kunnskapsproduksjon.

De mest sentrale nasjonale kunnskapsleverandørene for miljøforvaltningen er miljøinstituttene med samarbeidspartnere, Norsk Polarinstitutt, Artsdatabanken, Meteorologisk institutt og universitetene og høyskolene.

Statistisk sentralbyrå har en sentral rolle når det gjelder miljøstatistikk og tilhørende forskning og analyser.

Miljøinstituttene har kunnskap og kompetanse som er viktig for miljøforvaltningen. En sentral del av KLDs sektoransvar er å gi miljøinstituttene rammevilkår som så langt mulig sikrer at instituttene samlet sett leverer forskning av høy kvalitet og relevans. Dette gjøres ved at det gis

² KLD (2016) Klima- og miljødepartementets prioriterte forskningsbehov (2016-2021).

basisbevilgninger. Basisbevilgninger fra KLD er nødvendig for å vedlikeholde og videreutvikle kompetansen ved instituttene. En oversikt over hvilke institutter som mottar basisbevilgninger fra KLD, framgår av faktaboksen under. Strategiske instituttsatsinger (SIS) utgjør 40 prosent av basisbevilgningen. Dette er ikke ordinære forskningsprogrammer, men tematisk innrettet forskning som skal bidra til oppbygging av strategisk kompetanse og forvaltningsrelevant forskning. En strategisk instituttsatsing har som regel en varighet på 3-4 år. Fra 2017 gjør KLD den endelige fastsettingen av nye strategiske instituttsatsinger.

Miljøkompetansen i instituttsektoren er i dag spredd på mange institutter som KLD bevilger midler til. Det er behov for et nært samarbeid mellom disse for å oppnå miljøforskning med høy kvalitet og relevans, og for å opprettholde en bred fagkompetanse. KLD skal arbeide for å få på plass nye virkemidler som kan bidra til mer helhetlig og mer tverrfaglig kunnskapsproduksjon.

Miljøinstitutter som mottar basisbevilgninger fra KLD

Nansen Senter for miljø og fjernmåling (NERSC) utfører forskning hvor de benytter seg av målinger, observasjoner, satellittfjernmåling og numeriske hav- og atmosfæremodeller til studier av miljøet og klimaet på jorda.

Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) er et forsknings- og kompetansemiljø for norske og internasjonale kulturminner.

Norsk institutt for luftforskning (NILU) skal gjennom forskning øke forståelsen for prosesser og effekter knyttet til atmosfærens sammensetning, klimaendringer, luftkvalitet og miljøgifter.

Norsk Institutt for naturforskning (NINA) forsker på natur og samspillet natur og samfunn.

Norsk institutt for vannforskning (NIVA) er et miljøforskningsinstitutt for vannfaglige spørsmål, og arbeider innenfor et bredt spekter av miljø, klima og ressurs spørsmål.

Senter for klimaforskning (CICERO) er et institutt for tverrfaglig klimaforskning og skal levere ny kunnskap til de som jobber for å løse klimaproblemet og styrke det internasjonale klimasamarbeidet.

Transportøkonomisk institutt (TØI) er et nasjonalt senter for samferdselsforskning med ansvar for å drive og fremme forskning til nytte for norsk samfunns- og næringsliv.

Uni Research er et flerfaglig forskningsinstitutt med forskning og utvikling innen bioteknologi, energi, helse, klima, miljø og samfunn. Uni Research Klima og miljø får basisbevilgning fra KLD.

«KLDs prioriterte forskningsbehov 2016-2021» viser omfattende behov for ny kunnskap. Behov for økt kunnskapsproduksjon har over tid vært identifisert som en utfordring på enkelte områder. Det skal foretas en nærmere gjennomgang for å sikre tydelige prioriteringer av hvilken kunnskapsproduksjon som finansieres av KLD.

Kunnskapsproduksjon skal være politisk og forvaltningsmessig uavhengig. For at kunnskapen som produseres skal ha høy legitimitet og troverdighet, skal KLD sørge for at den kunnskapen som finansieres, har høy vitenskapelig kvalitet og relevans (se også pkt. 3.5), og er mest mulig tverrfaglig og helhetlig.

3.4 Sørge for forskning og annen kunnskapsinnhenting for politikkutforming og forvaltning

KLD sørger løpende for kunnskapsinnhenting for politikkutforming og forvaltning. Det er variasjon i finansiering av kunnskapsproduksjon på ulike politikkområder. Naturvitenskapelig forskning på tilstand, påvirkning og effekter har generelt vært høyere prioritert enn forskning på tiltak og virkemidler. KLD vil derfor fremover i større grad prioritere forskning som grunnlag for utvikling av tiltak og virkemidler for å nå nasjonale klima- og miljømål. Det er viktig å identifisere og prioritere områder der ny kunnskap er av vesentlig betydning for måloppnåelsen. KLD vil arbeide for å sikre at forvaltningsrelevant forskning prioriteres blant forskning av høy vitenskapelig kvalitet.

KLD vil framover prioritere å framskaffe mer kunnskap om den samlete miljøtilstanden, metoder for forvaltning som er nyttig på tvers av sektorer (som f.eks. verdsetting) og virkemiddelbruk på tvers av sektorer.

KLD har det nasjonale ansvaret for miljødata i Norge. Gjennom KLDs finansiering av kartlegging og overvåking, innhentes det store mengder miljødata. I tillegg innhentes det miljødata med finansiering fra andre sektorer. Store deler av miljøforvaltningens egen miljødatainnhenting gjøres av miljøinstituttene, som gjennomfører miljøovervåking, og av konsulentselskaper som gjennomfører naturkartlegging.

En sentral del av miljødatainnhenting skjer gjennom miljøovervåking. Det vurderes fortløpende om det er behov for forbedring av organisering og omprioriteringer, blant annet potensialet for effektivisering av datainnhenting gjennom økt bruk av ny teknologi og nye metoder. Det skal også vurderes om innretningen på finansiering og virkemidler sikrer en langsiktig finansiering av nødvendig tilstandsovervåking av miljøet.

3.5 Legge til rette for høy kvalitet og relevans i forskningen i sektoren

En viktig del av sektoransvaret er å sørge for høy kvalitet og relevans i forskningen. For midler som kanaliseres gjennom Forskningsrådet, oppnås det gjennomgående høy vitenskapelig kvalitet. KLD vil gjennom styringen av midlene til Forskningsrådet sikre at forskningen bidrar til å dekke prioriterte kunnskapsbehov på klima- og miljøområdet. En viss del av KLDs forskningsmidler er direktefinansiering. KLD skal sikre at også slik forskning har høy kvalitet og relevans.

3.6 Være bevisst på hvilken kanal som velges for forskningsfinansiering

KLD vil ha en større gjennomgang av all finansiering av kunnskapsinnhenting. Målet med arbeidet er å klargjøre hva slags kunnskap som bør finansieres av de ulike ordningene, vurdere om det behov for justeringer og vurdere om det er ordninger som har mangler eller er overflødige.

FOTO: GEIR SØLI, UIO, CC BY-SA.

3.7 Samarbeid med andre departementer

Samarbeid med andre departementer er en sentral del av sektoransvaret for kunnskapsinnhenting. Departementer som har et koordinerende ansvar for et område, har i tillegg et særskilt ansvar for å legge til rette for samarbeid med andre departementer. KLD har et slikt særskilt ansvar på klima- og miljøområdet. KLD vil tydeliggjøre sitt sektorovergripende ansvar på kunnskapsområdet, slik det er beskrevet i kap. 2.

3.8 Følge opp internasjonalt forsknings- og kunnskapssamarbeid innenfor sektoren

KLD bidrar i styring og utvikling av det internasjonale kunnskapsarbeidet i mange ulike fora, ikke minst i arbeidet med internasjonale miljøavtaler.

En del av midlene KLD bevilger til Forskningsrådet, går til internasjonalt forskningsarbeid. Det er i stor grad Forskningsrådet som følger dette arbeidet på vegne av KLD. KLD følger også arbeidet under Horisont 2020 og er representert i programkomitéen for klima og miljø sammen med Forskningsrådet. Forskningsrådet har også en sentral rolle i forvaltningen av forskningsfondene under EØS-midlene, der en stor andel av midlene går til klima- og miljøforskning.

Det er også andre bevilgninger over KLDs budsjett som bidrar til internasjonal kunnskapsinnhenting, ikke minst kunnskapssynteser med sammenstilling av forskningsfunn. Eksempler er midler til FNs klimapanel (IPCC), det internasjonale naturpanelet (IPBES), FNs ressurspanel, FNs miljøprogram (UNEP) og andre FN-organisasjoner. KLD vil gjennomgå de internasjonale kunnskapsprosessene som departementet bidrar med finansiering av.

KLD vil ha tydeligere forventninger til at resultater fra internasjonal forskning på klima og miljø gjøres lett tilgjengelig for forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig i Norge. KLD vil løfte fram behovet for en mer systematisk sammenstilling og formidling av resultater fra både nasjonal og internasjonal forskning til samfunnet (jf. omtale under kap. 2).

Utgitt av:
Klima- og miljødepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000

Publikasjonskode: T-1561 B
eISBN 978-82-457-0506-5
Trykk: ISBN 978-82-457-0507-2

Last ned strategien fra www.regjeringen.no
Design og ombrekking: Melkeveien Designkontor
Foto: AdobeStock (der ikke annet er angitt)
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
11/2017 – opplag 200